

2021 г.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони

ПРОУЧВАНЕ НА НАГЛАСИТЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО ЗА ПРИЛАГАНЕ НА СВОМР НА ТЕРИТОРИЯТА НА МИГ "СТРУМА"

Настоящият документ е изготвен във връзка със Споразумение № РД 50-47/03.05.2018 г. за изпълнение на СВОМР, по подмярка 19.4 "Текущи разходи и популяризиране на стратегия за местно развитие" от ПРСР 2014 - 2020 г., подкрепена от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и във връзка със Заявление за одобрение на планираните дейности и разходи за периода 01.01.2021 г. – 31.12.2021 г.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ	2
I. ЦЕЛИ И МЕТОДОЛОГИЯ	3
II. СЪЩНОСТ И ОСОБЕНОСТИ НА ПОДХОДА ЛИДЕР И ВОДЕНО ОТ ОБЩНОСТИТЕ МЕСТНО РАЗВИТИЕ	9
III. ПРИЛАГАНЕ НА СТРАТЕГИЯТА ЗА ВОДЕНО ОТ ОБЩНОСТИТЕ МЕСТНО РАЗВИТИЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА МИГ „СТРУМА – СИМИТЛИ, КРЕСНА И СТРУМЯНИ“	20
IV. РЕЗУЛТАТИ ОТ ПРОУЧВАНЕ НА НАГЛАСИТЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО ЗА ПРИЛАГАНЕ НА СТРАТЕГИЯТА ЗА ВОДЕНО ОТ ОБЩНОСТИТЕ МЕСТНО РАЗВИТИЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА МИГ „СТРУМА – СИМИТЛИ, КРЕСНА И СТРУМЯНИ“	35
V. СИЛНИ И СЛАБИ СТРАНИ НА ПРИЛАГАНЕТО НА СТРАТЕГИЯТА ЗА ВОДЕНО ОТ ОБЩНОСТИТЕ МЕСТНО РАЗВИТИЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА МИГ „СТРУМА – СИМИТЛИ, КРЕСНА И СТРУМЯНИ“ НА ТЕРИТОРИЯТА НА МИГ, БАЗИРАНИ НА МНЕНИЕТО НА ОБЩНОСТТА	47
VI. ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ	50

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони

ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящото проучване на нагласите на населението за прилагане на стратегията за ВОМР на територията на МИГ „Струма – Симитли, Кресна и Струмляни“ е извършено в съответствие със Споразумение № РД 50-47/03.05.2018 г. за изпълнение на СВОМР, по подмярка 19.4 "Текущи разходи и популяризиране на стратегия за местно развитие" от ПРСР 2014 - 2020 г., подкрепена от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и във връзка със Заявление за одобрение на планираните дейности и разходи за периода 01.01.2021 г. – 31.12.2021 г. Дейността е планирана съобразно изискванията на Наредба №1/ 22 януари 2016 г. за прилагане на подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на стратегия за водено от общностите местно развитие“ на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.

Проучването цели да идентифицира и анализира:

- ❖ Мнението на обществеността относно нагласите за прилагане на стратегия за ВОМР на територията на местната инициативна група;
- ❖ Мнението на потенциални бенефициенти към разработената интегрирана многосекторна стратегия за водено от общностите местно развитие;
- ❖ Силните и слабите страни на територията, базирани на мнението на общността.

Философията на проучването е да предостави най-актуалната информация за нагласите на населението за прилагане на стратегията за ВОМР на ръководството на МИГ и така го улесни в предприемането на по-нататъшни действия.

Резултатите от проучването дават възможност за получаване на по-пълна картина на настоящата ситуация на територията на МИГ „Струма - Симитли, Кресна и Струмляни“, респективно конкретика за потенциала и възможностите за развитие на територията.

В проучването е акцентирано върху насочеността на мисленето, отношението на населението към СВОМР и основните предпоставки, водещи до развитие на територията, тенденциите и проблемите, свързани с прилагането на Стратегията. В този контекст проучването на нагласите на населението за прилагане на Стратегията за ВОМР изследва и фактическото състояние и перспективите за развитие.

Проучването ще доведе до повишаване на информираността на членовете на МИГ и на местна общност относно ролята ѝ в устойчивото развитие на територията, както и за успешното приключване на програмния период.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони

I. ЦЕЛИ И МЕТОДОЛОГИЯ

1. Цели

В съответствие с изискванията на Техническото задание настоящото териториално проучване има следните цели:

- ❖ Да се направи оценка на въздействието върху развитието на територията на МИГ „Струма – Симитли, Кресна и Струмляни“ от постигнатите резултати по целите и приоритетите на Стратегията за ВОМР;
- ❖ Да оцени ролята на местните партньори и приноса на МИГ „Струма – Симитли, Кресна и Струмляни“ за активизиране на местната инициатива;
- ❖ Да се оцени въздействието на изпълнените дейности върху повишаване на информираността на целевите групи.

2. Методология

Използваната методология в проучването е:

- ❖ Анкетно проучване: Провеждане на анкетно проучване на територията на МИГ „Струма – Симитли, Кресна и Струмляни“ във връзка с нагласите на населението за прилагането на Стратегията за ВОМР на територията на МИГ „Струма – Симитли, Кресна и Струмляни“ за събиране на първична аналитична информация. Използвана е стандартна анкетна карта с 20 „открити“ и „закрити“ въпроса:

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони

АНКЕТНА КАРТА

Уважаеми дами и господа,

Във връзка с изготвянето на проучване на нагласите на населението по прилагане на Стратегията за ВОМР на територията на МИГ „Струма – Симитли, Кресна и Струмляни“ е важно Вашето мнение и препоръки. Участието в анкетното проучване е доброволно и анонимно. Резултатите от анкетната карта ще бъдат използвани само и единствено за нуждите на проучването.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони

На всеки въпрос трябва да дадете по един отговор, с изключение на въпроси 9, 11, 15, 16 и 17, където можете да посочите повече от един отговор. Всеки отговор се маркира с или .

1. Какъв е полът Ви?

Жена Мъж

2. Какво е образование Ви?

Без образование Основно Висше
 Начално Средно Друго

3. На каква възраст сте?

До 30 години вкл. От 51 г. до 65 г. вкл.
 От 31 г. до 50 г. вкл. Над 66 г.

4. Вие сте представител на?

Граждански сектор Стопански сектор
 Публичен сектор Нестопански сектор

5. Запознати ли сте с дейността на МИГ „Струма – Симитли, Кресна и Струмляни“?

Да Не
 От части да Детайлно

6. От къде получавате информация за дейността на МИГ „Струма – Симитли, Кресна и Струмляни“?

Интернет страницата на МИГ Информационни срещи на МИГ Обучения
 Регионални медии От участващите в МИГ общини Друго.....

7. Как оценявате дейността на МИГ по прилагане на Стратегията за WOMP до момента?

Добра Отлична Слаба
 Много добра Средна Не мога да преценя

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони

8. Как оценявате дейността на екипа на МИГ (изпълнителен директор, експерт по прилагане на СВOMP, счетоводител) по прилагане на Стратегията за ВOMP до момента?

☐ Добра	☐ Отлична	☐ Слаба
☐ Много добра	☐ Средна	☐ Не мога да преценя

9. Какво трябва да се промени по отношение на администрирането на Стратегията за ВOMP от страна на екипа на МИГ?

☐ Комуникацията	☐ Професионалната експертиза
☐ Информираността	☐ Друго.....

10. Запознати ли сте със стратегическите цели и приоритети на Стратегията за ВOMP?

☐ Да	☐ Не

11. Какви са основните трудности, които срещате в ежедневието си?

☐ Липса на работа	☐ Пречки за развитие на бизнеса	☐ Недостатъчни социални услуги
☐ Лоша инфраструктура	☐ Затруднен достъп до здравеопазване	☐ Недостатъчни обществени места за отдих и туризъм

12. С оглед изпълнението на Стратегията за ВOMP на територията на МИГ, каква са очакванията Ви за развитието на Вашата дейност през следващите три години?

☐ Развитие в положителна посока	☐ Не очаквам промяна
☐ Запазване на настоящото ниво	☐ Не мога да преценя

13. Кандидатствали ли сте за финансово подпомагане по национални програми и европейските фондове в областта на развитието на селските райони?

☐ Да, по ПРСР	☐ Да, по други програми
☐ Да, по мерки на ДФ „Земеделие“	☐ Не, не съм

Ако отговорът е „Не“, моля, пояснете поради какви причини не сте кандидатствали за финансиране:

.....
.....

14. Смятате ли, че наличието на финансирана Стратегия за ВOMP на територията на МИГ „Струма – Симитли, Кресна и Струмляни“ ще улесни достъпа до безвъзмездно финансиране на Вашата дейност?

☐ Да, ще улесни достъпа	☐ Не, подбора е конкурентен
☐ Да, донякъде	☐ Не мога да преценя

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони

15. В коя от следните сфери виждате потенциал за развитие на територията на Вашата община с изпълнението на Стратегията за ВОМР на територията на МИГ „Струма – Симитли, Кресна и Струмани“ ?

☐ Местната икономика и селското стопанство	☐ Подобряване качеството на инфраструктурата
☐ Социално-културната сфера	☐ Достъпност на обществената среда
☐ Образование	☐ Опазване на околната среда
☐ Иновации	☐ Подобряване на технологичния капацитет на МСП
☐ Повишаване качеството на заетостта	☐ Административен капацитет и НПО-сектор

16. Изпълнението на кои от следните приоритети за развитие на територията от Стратегията за ВОМР на МИГ „Струма – Симитли, Кресна и Струмани“ би имал най-голямо значение за Вас или Вашата дейност?

- ПРИОРИТЕТ 1: Конкурентоспособно и устойчиво развитие на икономиката на МИГ „Струма“
- ПРИОРИТЕТ 2: Подобряване средата на живот чрез инвестиции в обновяване на малка по мащаби инфраструктура, съхранение на местната идентичност, културно-историческото и природното наследство
- ПРИОРИТЕТ 3: Развитие на човешкия капитал чрез подобряване достъпа до заетост, стимулиране на предприемачеството и осигуряване на съвременни социални услуги
- ПРИОРИТЕТ 4: Инвестиции в обучението, социалното приобщаване на децата и учениците от маргинализирани общности на територията на МИГ „Струма“

17. Коя от следните специфични цели на Стратегията за ВОМР на МИГ „Струма – Симитли, Кресна и Струмани“ Ви е лично подкрепяте?

- Специфична цел 1.1: Стимулиране устойчивото развитие на земеделието и горския сектор на територията на МИГ „Струма“
- Специфична цел 1.2: Технологично развитие и внедряване на иновации и стандарти в малките и средни предприятия на територията на МИГ „Струма“
- Специфична цел 1.3: Диверсификация на икономиката на МИГ „Струма“ чрез развитието на неземеделски дейности
- Специфична цел 2.1: Стимулиране развитието на територията на МИГ „Струма“ чрез обновяване на всички видове малка по мащаби инфраструктура

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони

- Специфична цел 2.2: Укрепване и съхранение на местната идентичност чрез популяризиране на културно-историческото и природното наследство на територията на МИГ „Струма“
- Специфична цел 3.1: Подобряване достъпа до заетост и качеството на работните места чрез обучения на безработни и заети лица и подкрепа за развитие на предприемачески идеи
- Специфична цел 3.2: Насърчаване на социалното включване на лица от маргинализирани групи, лица с увреждания, самотно-живеещи лица и др. уязвими общности
- Специфична цел 4.1: Образователна интеграция на децата и учениците от маргинализираните общности, включително роми

18. Оказва ли въздействие за развитието на територията реализиращата се Стратегията за ВОМР на МИГ „Струма – Симитли, Кресна и Струмляни“?

- Да Не
- Отчасти Не мога да преценя

19. Информирани ли сте своевременно за обявяваните покани за прием на проектни предложения по мерките от Стратегията за ВОМР?

- Да Не
- Отчасти Не мога да преценя

20. Достатъчна ли е информацията кой и по какви мерки може да кандидатства с проект към Стратегията за ВОМР на МИГ „Струма – Симитли, Кресна и Струмляни“?

- Да Не
- Отчасти Не мога да преценя

❖ Качествен анализ:

- Изследват специфични свойства на представителна извадка от изследваните обекти;
- Откриват скрити, вътрешни зависимости между изследваните обекти;
- Разкриват причинно-следствени връзки за изследваните явления;
- Дефинират параметрите за прилагане на последващи количествени методи на изследване.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони

❖ Количествен анализ:

- Фиксират общите, повтарящите се свойства на изследваните обекти;
- Класифицират общи факти за изследваните обекти;
- Сравняват вече фиксирани факти за изследваните обекти;
- Анализират, синтезират и обобщават резултати, които се приемат за валидни за всички обекти на изследването.

3. Основни източници на информация

- Първични източници на информация:
 - ✓ Резултати от проведено анкетно проучване сред хората на територията на МИГ „Струма – Симитли, Кресна и Струмляни“;
 - ✓ Дълбочинни персонални интервюта с екипа и Управителния Съвет (УС) на МИГ. Интервютата са дълбочинни, проведени по предварително разработен сценарий под формата на свободен разговор.
 - ✓ Полу-стандартизирани персонални интервюта с потенциални бенефициенти на МИГ „Струма – Симитли, Кресна и Струмляни“. Чрез проведените интервюта е събрана качествена информация за проблемите за кандидатстване, получената подкрепа от МИГ, а също и информация за очакваното въздействие на проектите.
 - ✓ Стандартизирани персонални интервюта с извадка на жители на територията на МИГ „Струма – Симитли, Кресна и Струмляни“, които целят да проучат нивото на информираност за Стратегията за ВОМР.
- Регистър на подадените проекти на МИГ „Струма – Симитли, Кресна и Струмляни“.
- Доклади от проведени анализи и проучвания на МИГ “Струма - Симитли, Кресна и Струмляни”.
- Годишни доклади на МИГ “Струма - Симитли, Кресна и Струмляни” за 2018 г., 2019 г. и 2020 г.
- Публикации.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони

II. СЪЩНОСТ И ОСОБЕНОСТИ НА ПОДХОДА ЛИДЕР И ВОДЕНО ОТ ОБЩНОСТИТЕ МЕСТНО РАЗВИТИЕ

Инициативата ЛИДЕР (LEADER) е създадена от Европейската комисия през 1991 г. и е метод на мобилизиране и предоставяне на развитие на селските райони в местните селски общности.

Съкращението LEADER (Liaison Entre Actions de Développement Rural) означава „Връзки между действия за развитие на селските райони“ и представлява иновативен подход за изпълнение на политиката за развитие на селските райони. Специфичните цели на подхода ЛИДЕР са:

- участие на членове на местните общности в процеса на местно развитие;
- насърчаване на иновативни дейности;
- насърчаване на местните участници да работят заедно с представители на други общности в и извън страната;
- насърчаване на партньорства;
- подготовка и осигуряване на прилагането на местните стратегии за развитие.

Използва основно подхода „отдолу нагоре“ или подхода на местно развитие на селските райони. Лидерският подход чрез своите специфични действия ще доведе до постигане на стратегически цели на ос 4: подобряване на местното управление и насърчаване на ендегенния потенциал на територии. През програмния период 2007-2013 г. подходът ЛИДЕР е интегриран в рамките на обща политика на ЕС за развитие на селските райони и е включен в националните и регионални програми за развитие на селските райони, подкрепяни от ЕС, заедно с редица други селски оси на развитие. Това е инструмент за разработване на териториален подход на микрорегионално ниво по отношение на разнообразието на селските райони. Истинското предимство на подхода ЛИДЕР се крие в способността му да възприеме сложността на териториалната система, включително селската инфраструктура, общи блага, местно и културно наследство, организационен капацитет, трансфер на знания.

Политиката за развитие на селските райони е все по-важна компонент на общата селскостопанска политика (ОСП). Тя насърчава устойчивото развитие в европейските селски райони и е насочена към решаване на икономически, социални и екологични проблеми. Над половината от населението на ЕС живее в селските райони, които покриват 90% от територията на ЕС. ЛИДЕР е иновативен подход в рамките на политиката на ЕС за развитие на селските райони.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони

Както подсказва името му, това е метод за мобилизация и осигуряване на развитие на селските райони в местните селски общности, а не набор от мерки, които да бъдат приложени. Опитът показва, че ЛИДЕР може да направи истински промени в ежедневието на хората в селските райони. Може да играе важна роля за насърчаване на иновативни отговори на стари и нови проблеми в селските райони и се превръща в нещо като „лаборатория“ за изграждане на местни способности и за тестване на нови начини за задоволяване на нуждите на селските общности.

Концепцията на ЛИДЕР

Основната концепция на подхода ЛИДЕР е, че предвид разнообразието на европейските селски райони, стратегиите за развитие са по-ефективни и ефективни, ако бъдат взети решенията за тях и се изпълняват на местно ниво от местни участници, придружени чрез ясни и прозрачни процедури, подкрепени от съответните публични администрации и е налице необходимата техническа помощ за трансфера на добри практики.

Разликата между ЛИДЕР и други по-традиционни мерките за селска политика е, че той посочва „как“ да се процедира, а не „какво“ трябва да се направи. Седем са ключовите характеристики на подхода ЛИДЕР, описани по-долу, които в съвкупност трябва да се разглеждат като набор от инструменти. Всяка функция допълва и си взаимодейства положително с останалите през целия процес на изпълнение на подхода, с трайни ефекти върху динамиката на селските райони и способността им да решават собствените си проблеми.

Функция 1: Стратегии за местно развитие, базирани на площ

Базираният на площ подход отнема малка, хомогенна, социално сплотена територия, често характеризираща се с обща традиции, местна идентичност, чувство за принадлежност или общи нужди и очаквания като целева област на политиката изпълнение. Наличието на такава област, като справка, улеснява разпознаването на местните силни и слаби страни, заплахи и възможности, ендегенен потенциал и идентифициране на основните тесни места за устойчиво развитие. Базирано на площ по същество означава местно.

Този подход работи по-добре от други подходи защото позволява действията да се приспособяват по-точно, така че да отговарят на реалните нужди и местното конкурентно предимство. Избраните области на въздействие трябва да имат достатъчна съгласуваност и нива на човешки, финансови и икономически ресурси в подкрепа на жизнеспособна стратегия за местно развитие.

Функция 2: Подход отдолу нагоре

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони

Подходът отдолу нагоре означава, че местните участници участват във вземането на решенията относно стратегията и в избора на приоритетите, които да се преследват на местно ниво. Опитът показва, че подходът отдолу нагоре не трябва да се разглежда като алтернатива или противопоставящ се на подходи от страна на националните и/или регионалните власти, а по-скоро като комбиниране и взаимодействие с тях, с цел постигане на по-добри общи резултати.

От седемте характеристики на ЛИДЕР най-отличителната е подходът отдолу нагоре. Политиките за селските райони, които следват този подход, трябва да бъде проектирани и приложени по начин, най-добре адаптиран към нуждите на общностите. Един от начините да се гарантира това е да се поканят местни заинтересовани страни да поеме ръководството и да участва.

Участието на местни участници включва населението в големи икономически и социални групи по интереси и представителни публични и частни институции. Изграждането на капацитет е съществен компонент на подхода отдолу нагоре, включващ:

- ❖ повишаване на осведомеността, обучение, участие и мобилизиране на местното население за идентифициране на силни и слаби страни на района (анализ);
- ❖ участие на различни групи по интереси в изготвяне на стратегия за местно развитие;
- ❖ установяване на ясни критерии за подбор на местно ниво и на подходящи действия (проекти) за изпълнение на стратегия.

Участието не трябва да се ограничава до началната фаза, но трябва да обхваща целия процес на изпълнение, допринасяйки за стратегията, постигането на избраните проекти и инвентаризация на ресурсите и знание за бъдещето. Има и важни въпроси за прозрачността, които трябва да бъдат разгледани в процедурите за мобилизация и консултации, за да се постигне консенсус чрез диалог и преговори между участващите сътрудници.

Функция 3: Публично-частни партньорства: Местните инициативни групи (МИГ)

Създаване на местно партньорство, известно като „местна инициативна група“ (МИГ), е оригинална и важна характеристика на подхода ЛИДЕР. МИГ има задачата да идентифицира и прилага стратегия за местно развитие, да взема решенията относно разпределението на нейните финансови ресурси и тяхното управление. МИГ вероятно ще бъдат ефективни за стимулиране на устойчивото развитие, тъй като те:

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони

- ❖ обобщава и комбинира наличните човешки и финансови ресурси от публичния сектор, частния сектор, гражданския и доброволческия сектор;
- ❖ свързва местни играчи около колективни проекти и много секторни действия, за да се постигнат синергии, съвместна собственост и необходимата критична маса за подобряване на икономическата конкурентоспособност на района;
- ❖ укрепване на диалога и сътрудничеството между различни участници в селските райони, които често имат малко опит в съвместната работа, чрез намаляване на потенциала за конфликт и улесняване на договорени решения чрез консултация и дискусия;
- ❖ улесняват, чрез взаимодействието между различни партньори, процесите на адаптация и промяна в селскостопанския сектор (например качествени продукти, хранителни вериги), интеграцията на околната среда, диверсификацията на селската икономика и качеството на живот.

МИГ следва да асоциира публични и частни партньори и добре да балансирани представителството на съществуващите местни групи по интереси, представители на различните социално-икономически сектори в съответния район. На ниво вземане на решения, частните партньори и сдружения трябва да съставляват поне 50% от местното партньорство.

МИГ могат да бъдат създадени ad hoc за достъп до поддръжката на ЛИДЕР или може да се основава на вече съществуващи партньорства. Дарен с екип от практики и правомощия за вземане на решения, МИГ представлява модел на организация, който може да повлияе на прилагането на политики по положителен начин. Опитът показва, че са разработени няколко вида МИГ с тези общи характеристики, в резултат на различни форми на регионална, национална, политическа и институционална организация, а също и с различни степени на автономност по отношение на одобрението на проекти и финансово управление. Ролята и отговорностите на МИГ също са еволюирали с течение на времето, като познаването и прилагането на Лидерския подход е нараснал.

МИГ решават посоката и съдържанието на местните селски райони чрез стратегията за развитие и взема решения за различните проекти, които ще бъдат финансирани. Реалните плащания често са направени от разплащателен орган, занимаващ се с публично финансиране, а не самата МИГ, въз основа на подбор на проекти направени от МИГ.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони

Местните участници, които са най-активни в местните инициативи са: професионални организации и съюзи (представляващи земеделски производители, неземеделски специалисти и микро предприятия), търговски асоциации, граждани, жители и техните местни организации, местни политически представители, екологични асоциации, доставчици на културни и обществени услуги, включително медиите, женски асоциации, млади хора.

Основните функции на местните инициативни групи са свързани със:

- ❖ събиране заедно на съответните групи по интереси в даден район около съвместен проект;
- ❖ имат самостоятелност при вземане на решения и капацитет да инвентаризират наново местните ресурси;
- ❖ прилагат различни мерки за местно въздействие и развитие;
- ❖ в състояние са да се възползват от предоставените възможности на местният микс от ресурси;
- ❖ отворени са за иновативни идеи;
- ❖ могат да свързват и интегрират отделни секторни подходи.

На местните инициативни групи са делегирани функциите да поемат голяма част от управленските отговорности във връзка с отделни операции. Степента на автономност на МИГ може да варира значително в зависимост от конкретния начин на организация на държавите-членки и в институционален контекст. Глобалните безвъзмездни средства са най-често срещаните форма на финансиране на проекти и действия по подхода ЛИДЕР. Такива безвъзмездни средства, финансирани от ЕС и национални публични фондове, покриват част от финансовите изисквания на даден проект, в зависимост от вида на проекта и вида на района.

Функция 4: Улесняване на иновациите

Подходът ЛИДЕР може да играе ценна роля в стимулирането на нови и иновативни подходи за развитие на селските райони. Подобни иновации се насърчават, като позволяват на МИГ широки граници на свобода и видимост при вземане на решения за действията, които искат да подкрепят.

Иновацията трябва да се разбира в широк смисъл. Може да означава въвеждане на нов продукт, нов процес, на нова организация или нов пазар. Това общо определение на иновациите е валидно както за селските райони, така и за агломерациите. Въпреки това, селските райони, поради тяхната ниска плътност и относително лошо ниво на човешки и физически ресурси, имат по-слаби връзки с изследователски и развойни центрове.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони

Иновациите в селските райони могат да предполагат трансфер и адаптиране на иновации, разработени другаде, модернизация на традиционните форми, на ноу-хау или намиране на нови решения на постоянни проблеми в селските райони, които друга политика и интервенции не са успели да се разрешат задоволително и по устойчив начин. Това може да даде нови отговори на специфичните проблеми на селските райони.

Представянето на подхода ЛИДЕР със седемте му функции, може да бъде иновация в разработването на политика сама по себе си, които могат да генерират иновативни действия от оригинала на метода за предоставяне на политика, който е приет. Например, описаният по-горе подход отдолу нагоре може да стимулира късното появяване на нови проектни идеи, които могат след това се поддържа от МИГ, защото не е обвързани с портфолиото от мерки. Приемането на информация и комуникационните технологии в селските райони могат да станат важен канал за по-широк достъп до иновации от селското население.

Функция 5: Интегрирани и много секторни действия

ЛИДЕР не е секторна програма за развитие. Местните стратегии за развитие трябва да имат много секторна обосновка, интегрираща няколко сектора на дейност. Действията и проектите, съдържащи се в местните стратегии, трябва да бъдат свързани, координирани и съгласувани като цяло. Интеграцията може да се отнася до действия, проведени в един сектор, всички програми или конкретни групи действия, но най-важното са връзките между различните икономически, социални, културни, екологични участници и участващите сектори.

Функция 6: Работа в мрежа

Мрежата включва обмен на постижения, опит и ноу-хау между Лидер групи, селски райони, администрации и организации, участващи в селските райони, преки и косвени бенефициенти на мерките. Работата в мрежа е средство за обмен на добри практики за разпространение на иновации и надграждане на уроците, извлечени от местното развитие на селските райони.

Мрежата създава връзки между хора, проекти и селските райони, и така може да помогне за преодоляване на изолацията, пред която са изправени от някои селски региони. Това може да помогне за стимулиране на сътрудничеството по проекти чрез свързване на целеви лидерски групи. Има различни видове мрежи – институционални, национални, регионални и локални (местни).

Функция 7: Сътрудничество

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони

Сътрудничеството отива по-далеч от мрежата. Включва местна инициативна група предприемаща съвместен проект с друга Лидерска група или с група, заемаща подобен подход, в друг регион, държава-членка или дори трета държава.

Сътрудничеството може да помогне на МИГ да стимулират своите местни дейности и да им позволи да разрешат определени проблеми или да добавят стойност към местните ресурси. Например, това може да бъде начин за постигане на критичната маса, необходима за конкретния проект, за да бъде жизнеспособен или за насърчаване на допълнителни действия. Примерите включват съвместен маркетинг на МИГ в различни региони, чиито области споделят специализация в конкретен продукт (кестени, вълна, мляко и др.) или разработване на съвместни туристически инициативи, базирани на споделено културно наследство (тракийско, средновековно и др.).

Проектите за сътрудничество не са просто обмен на преживявания. Те трябва да включват конкретна съвместна инициатива и в идеалния случай се управляват от обща структура. Има два възможни вида сътрудничество по подхода ЛИДЕР:

- ❖ между териториално сътрудничество: това означава сътрудничество между различни селски райони в държава-членка, което може да се проведе както между МИГ, така и между други местни групи, използващи подобен подход;
- ❖ транснационално сътрудничество: това означава сътрудничество между МИГ от най-малко две страни членки на ЕС или с групи в трети страни.

Прилагане на подхода ЛИДЕР на местно ниво

Прилагането на подхода ЛИДЕР на местно ниво се осъществява чрез следните няколко стъпки:

1. Изграждане на капацитет

Това е първата стъпка в прилагането на подхода ЛИДЕР на местно ниво. Ако този иновативен подход работи добре, местните актьори трябва да имат или да придобият необходимите способности в условия на проектни идеи и ноу-хау, човешките ресурси да се посветят на конкретни дейности и да се подобрят уменията за управление на тези дейности. В миналото този процес беше известен като „учене чрез правене“. Днес, натрупаният опитът трябва да го улесни.

Използването на мрежи и други комуникационните инструменти е от голяма помощ при създаването на такъв капацитет, тъй като не само предоставя информация за ЛИДЕР, но и служи за повишаване на интереса на местните участници към

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони

подготовката на местна стратегия за развитие на съответния селски район и свързаните с нея проекти. По този начин се генерира необходимата критична маса.

Изграждането на капацитет не е индивидуална дейност, а колективна, при която различните заинтересовани страни в селските райони осъзнават подхода и неговия начин на изпълнение, което им позволява да разпространяват, да участват и да се възползват от него.

2. Обединяване на местни участници

Втората стъпка често е свързана с организирането на срещи или семинари в рамките на местния район, за да се съберат ключовите заинтересовани играчи, които ще подпомогнат появата на идеи и ще позволят на местните актьори да обсъждат нуждите на техния район на здрава основа. Има много начини за събиране на местни актьори: семинари, публични срещи, информационни дни, медии и телекомуникации, панаири, изложби, но това са най-често срещаните средства да се съберат заинтересованите страни, за да обсъдят въпроси от взаимен интерес и да се запознаят с различните мнения и проекти за района.

3. Териториален анализ

Подобен анализ на съответния селски район е от съществено значение, особено за идентифицирането на местните проблеми и набелязването на правилните мерки за въздействието им. Това обикновено се концентрира върху идентифицирането на „териториален капитал“, т.е. активите на района (хора, икономически дейности, природа, културно-историческо наследство, ноу-хау) и „изкристализиране“ на уникалните характеристики.

Анализирайки тези характеристики и ключовите моменти, идентифицирани по време на този анализ, базиран на площ, трябва да доведе до идентифициране на възможни стратегии за местно развитие, конкретно към въпросния селски район. Анализът ангажира всички местни играчи и заинтересовани страни с дългосрочна визия за района. Въпреки че експертните познания са ценни при този анализ, важно е да има различни „визии“ за бъдещето и най-добрата стратегия за районът има шанс да бъде обсъден публично и де се постигне висока степен на консенсус.

4. Идентифициране на съществуващи дейности/ инициативи

Решаващата стъпка в процеса на прилагане на подхода ЛИДЕР е свързана с изготвянето на териториален анализ и преглед на съществуващите мерки за развитие на селските райони, които се прилагат или са планирани в конкретния район. Установяването на какви инициативи вече съществуват е от основно значение за вземане на решение дали да се надгражда върху тях или да бъдат заменени. Така намалява и риска от дублиране на мерки и интервенции.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони

5. Създаване на партньорство

По време на фазата на анализ се налага подходът отдолу нагоре за повишаване на осведомеността (чрез информация) и ангажираността на заинтересованите страни, за да се анализират силните страни на селския район и слабостите, и за да се идентифицират нуждите и очакванията (използване на методи за анализ на участието). Този етап е насочен към цялата общност, плюс активните групи, водещи процеса. По време на фазата на планиране на стратегическия избор за местната зона (т.е. идентифициране на приоритетни теми/проекти, за които трябва да се търси финансова подкрепа), подходът отдолу нагоре изисква участието на различни групи по интереси (например чрез създаване на ad hoc работни групи).

Обединяването на местните участници и териториалният анализ улеснява идентифицирането на тези, които трябва да бъдат включени в публично-частното партньорство и управление по прилагането. В крайна сметка това води до създаването на местна група за действие. МИГ е партньорството, което ефективно прилага местния подход за развитие, договорен в рамките на общността.

6. Изготвяне на стратегия за местно развитие

Подходът за местно развитие е формализиран в местен документ - стратегия за развитие. Това включва установяване на целите, определяне на стратегически приоритети и класиране на действията, които трябва да бъдат предприети. Тази стратегия за местно развитие ще бъде в основата на приложението на МИГ и за подкрепа по открити покани за финансиране по подхода ЛИДЕР. Държави-членки или регионите избират успешни МИГ и разпределят бюджети тях за прилагане на техните местни стратегии.

Стратегията на местния капацитет акцентира върху мащабирането на местните действия за подобряване ефективността на интервенциите за развитие и намаляването на бедността.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони

Фигура 1: Стратегия на местния капацитет

Местно развитие водено от общността

Еволюцията на местното развитие в контекста на подхода ЛИДЕР през настоящия програмен период се превърна във „водено от общностите местно развитие“ (ВОМР) и беше предложен на всички видове територии - селски, градски, риболовни. Държавите-членки на ЕС получиха възможността да използват четири от европейските структурни и инвестиционни фондове в подкрепа на ВОМР: Европейският фонд за регионално развитие, Европейският социален фонд, Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони, Европейският фонд за морско дело и рибарство.

Предимствата на ВОМР, съобразно принципите му, могат да се систематизират по следният начин:

Таблица 1: Схематично представяне на принципите и предимствата на ВОМР

<p>Подрегионални територии. Местен териториален подход (член 32.2а)</p>	<p>Средствата се съсредоточават в териториите, които се нуждаят най-много и които могат да ги използват най-добре. Решенията се адаптират гъвкаво за да отговорят на разнообразните</p>
---	---

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони

	потребности и възможности – в подходящо време и на подходящо място.
Партньорства, водени от общността. Подходи, основани на участие и партньорство (член 32.2.б)	Съвместна отговорност и принадлежност. Не доминира нито една от групите, представляващи конкретни интереси, независимо дали са обществени или частни. Партньорството мобилизира знанията, енергията и ресурсите на местните участници.
Интегрирани много секторни местни стратегии (член 32.2в)	Действията се подсилват взаимно и надграждат върху силните страни на региона. Връзките са подобрени хоризонтално с други местни участници и вертикално с други нива на доставката или вериги на доставки. Може да има различни приоритети и входни точки.
Иновации (член 32.2г)	В местния контекст, методът генерира нови начини на мислене и действие - нови пазари, нови продукти, услуги, методи на работа и социални иновации.
Изграждане на мрежи и сътрудничество (член 32.2д)	Местните области и общности се учат едни от други и намират съюзници за укрепване на позициите им в световната икономика.

Чрез прилагането на многогодишната финансова рамка на подхода ЛИДЕР, трябва да даде възможност на воденото от общностите местно развитие да се реализират множество проекти, водещо до добавяне на стойност към местни инфраструктурни решения, обновяване и модернизирание на селата и селските райони, подобряване качеството на живот, осигуряване на достъп до здравни и образователни услуги, местен туризъм и използване на природни, културни и исторически дадености, към подобряване и диверсификация на земеделието, производството на храни, развитието на неземеделски дейности, включването на специфични групи като жените, етносите, младите хора и други.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони

III. ПРИЛАГАНЕ НА СТРАТЕГИЯТА ЗА ВОДЕНО ОТ ОБЩНОСТИТЕ МЕСТНО РАЗВИТИЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА МИГ „СТРУМА – СИМИТЛИ, КРЕСНА И СТРУМЈАНИ“

Общата стратегическа цел, която си поставя Стратегијата е: **Устойчиво и балансирано развитие на територијата на МИГ „Струма“** чрез стимулиране на местната икономика, подобрявање на физичката средa и квалитетот на живот на хората, повишавање капацитетот на човешките ресурси и оползотворявање на местниот потенцијал и идентичност.

Постигането ѝ ще се осъществи чрез 4 приоритетата и определените към тях специфични цели и конкретни мерки:

- 1) **ПРИОРИТЕТ 1: Конкуентоспособно и устойчиво развитие на икономиката на МИГ „Струма“**, насочен към развитие на местната икономика. Приоритетът вклучва реализацијата на 3 специфични цели и 6 мерки, од които 4 мерки с финансирање од ЕЗФРСР преку ПРСР 2014 – 2020 г и 2 мерки с финансирање од ЕФРР преку ОПИК 2014 – 2020 г.
- 2) **ПРИОРИТЕТ 2: Подобрявање средата на живот преку инвестиции во обновявање на малка по мащаби инфраструктура, съхранение на местната идентичност, културно-историческото и природното наследство**, насочен към обновявањето на општинска инфраструктура (техническа, образователна, социална, културна и др.), което се очаква да окаже положително влдејствие врху повишавање на привлекателноста на општините Симитли, Кресна и Струмјани за привлечение на нови бизнеспиницијативи и инвестиции и врху подобрявање квалитетот на живот на населението. Приоритетът вклучва исполнението на 2 специфични цели и 4 мерки с финансирање од ЕЗФРСР преку ПРСР 2014 – 2020 г.
- 3) **ПРИОРИТЕТ 3: Развитие на човешкиот капитал преку подобрявање достапа до заетост, стимулирање на предприемачеството и осигурявање на съвременни социални услуги**, насочен към исполнението на мерки за разкривање на нови работни места, повишавање капацитетот и уменијата на безработните лица за по-лесно намирање на работа и подкрепа за развитието на предприемачески идеи. Приоритетът вклучва исполнението на 2 специфични цели и 5 мерки с финансирање од ЕСФ преку ОПРЧР 2014 – 2020 г.
- 4) **ПРИОРИТЕТ 4: Инвестиции во обучението, социалното приобщавање на децата и учениците од маргинализирани опшности на територијата на МИГ**

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони

„Струма”, насочен към приобщаване на децата и учениците от маргинализираните общности, включително ромите, увеличаване броя на интегрираните ученици, за които българският език не е майчин, като в същото време им се осигури среда ориентирана към съхраняване на културната им идентичност. Приоритетът включва реализацията на 1 специфична цел и 1 мярка с финансиране от ЕСФ чрез ОПНОИР 2014 – 2020 г.

Целите на Стратегията за ВОМР ще бъдат постигнати, чрез прилагането на **17 мерки, както следва:**

1. Осем мерки, финансирани по Програма за развитие на селските райони 2014-2020 г. и Регламент (ЕС) № 1305/2013, както следва:

- **Мярка 4.1** Подкрепа за инвестиции в земеделски стопанства, с общ бюджет 300 000.00 лева;
- **Мярка 4.2** Инвестиции в преработка/ маркетинг на селскостопански продукти, с общ бюджет 200 000.00 лева;
- **Мярка 6.4.1** Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности, с общ бюджет 400 000.00 лева;
- **Мярка 7.2** Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура, с общ бюджет 1 700 000.00 лева;
- **Мярка 7.5** Подкрепа за публично ползване в инфраструктура за отдих, туристическа информация и малка по мащаб туристическа инфраструктура, с общ бюджет 200 000.00 лева;
- **Мярка 7.6** Проучвания и инвестиции, свързани с поддържане, възстановяване и подобряване на културното и природното наследство на територията на МИГ “Струма”, с общ бюджет 33 745.00 лева;
- **Мярка 8.6** Инвестиции в технологии за лесовъдство и в преработката, мобилизирането и търговията на горски продукти, с общ бюджет 50 000.00 лева.

2. Мерки, извън обхвата на мерките от Регламент (ЕС) № 1305/2013, но съответстващи на целите на регламента (финансирани от ЕЗФРСР):

- **Мярка 20** Създаване на местен туристически продукт, свързан с местното наследство, изделия и храни, с общ бюджет 50 000.00 лева.

3. Една мярка, финансирана от Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014 – 2020 г., както следва:

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони

- **Мярка 3.9ii.** Интеграция чрез образование, с общ бюджет 977 915.00 лева.

4. Пет мерки, финансирани от Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020 г., както следва:

- **Мярка 1.1** Подобряване достъпа до заетост и качеството на работните места в МИГ „Струма“, с общ бюджет 300 000.00;
- **Мярка 1.1.3** Нови работни места за хората от МИГ „Струма“, с общ бюджет 400 000.00 лева;
- **Мярка 1.3.5** Насърчаване на самостоятелната заетост и предприемачеството в МИГ „Струма“, с общ бюджет 86 430.80 лева;
- **Мярка 2.3** Устойчиви социални услуги за социално включване, с общ бюджет 600 000.00 лева;
- **Мярка 2.4** Развитие на социалното предприемачество, с общ бюджет 100 000.00 лева.

5. Две мерки, финансирани от Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ 2014 – 2020 г., както следва:

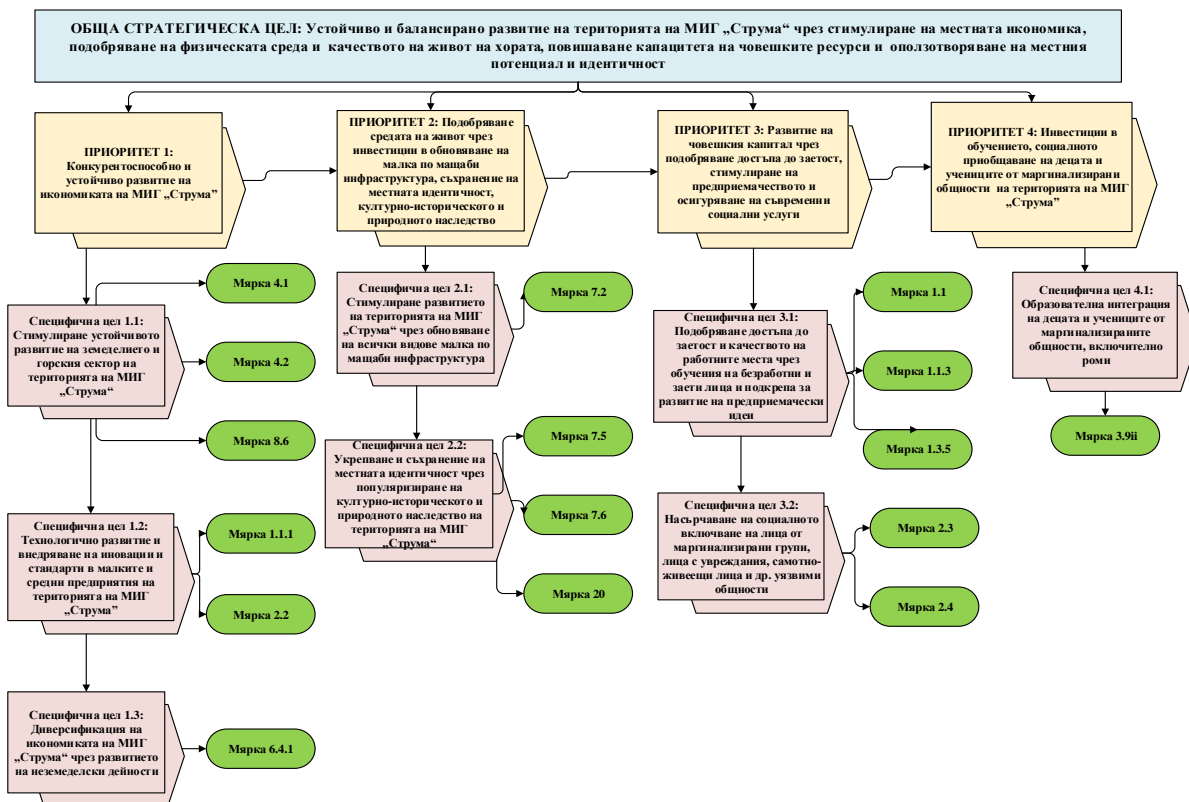
- **Мярка 1.1.1** Подкрепа за внедряване на иновации в предприятията, с общ бюджет 755 830.00 лева;
- **Мярка 2.2** Подобряване на производствения капацитет в МСП, с общ бюджет 1 200 000.00 лева.

Общият бюджет на Стратегията за ВОМР за прилагането на 17 мерки към ноември 2021 г. възлиза на 7 353 920.80.00 лева и 703 436.25 лева текущи разходи и разходи за популяризиране на Стратегията за ВОМР.

Целите и приоритетите за развитие на МИГ „Струма“ са дефинирани на базата на мненията и предложенията на заинтересованите страни, според които бъдещето трябва да бъде насочено към:

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони

- ❖ Стимулиране развитието на земеделците;
- ❖ Подкрепа за обновяване и модернизация на земеделските стопанства;
- ❖ Подкрепа за технологична модернизация на бизнеса и въвеждане на иновации извън сектора на земеделците;
- ❖ Диверсификация на икономиката и развитие на алтернативни сектори и дейности, включително туризъм;
- ❖ Борба с безработицата и повишаване ефективността на работната ръка;
- ❖ Интегриране на маргинализираните общности и осигуряване на социални и образователни услуги;
- ❖ Повишаване качеството на средата за живот чрез инвестиции в инфраструктура, опазване на културно-историческото и природното наследство, и местната идентичност.

Всички планирани интегрирани действия трябва да допринасят за преодоляване на идентифицираните проблеми, нужди и слаби страни в развитието на общините Симитли, Кресна и Струмяни.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони

Стратегията за ВОМР на МИГ „Струма“ е синхронизирана с политиките на национално, регионално и местно ниво, включително и с политиките по десегрегация и деинституционализация.

В рамките на ПРИОРИТЕТ 1 са формулирани три специфични цели както следва:

❖ **Специфична цел 1.1: Стимулиране устойчивото развитие на земеделието и горския сектор на територията на МИГ „Струма“**

Специфичната цел е насочена към устойчиво развитие на земеделието в целевите общини, където потенциалът от изграждане и обновяване на съществуващи конкурентоспособни стопанства е значителен. Земеделieto е съществен отрасъл в икономиката на МИГ, който има капацитет за бъдещо развитие в посока модернизация на стопанствата, прилагане на нови видове и методи на производство, био производство и др. Именно поради тези причини за него е налице голям интерес и очаквания за изпълнение на устойчиви и качествени проекти. Идентифицирани са нужди от оптимизиране на земеделските стопанства и повишаване на конкурентоспособността чрез въвеждане на нови технологии в земеделското производство и преработката на земеделски продукти и технологична модернизация. Целта ще се реализира посредством две мерки за подкрепа за инвестиции в земеделски стопанства и подкрепа за преработката, предлагането на пазара и/или развитието на селскостопански продукти, и една мярка, стимулираща въвеждането на нови технологии за лесовъдство и в преработката, мобилизирането и търговията на горски продукти. И трите мерки се предвидени за финансиране от ПРСР 2014 – 2020 г.

❖ **Специфична цел 1.2: Технологично развитие и внедряване на иновации и стандарти в малките и средни предприятия на територията на МИГ „Струма“**

Втората специфична цел от Приоритет 1 е насочена към изпълнение на дейности за повишаване конкурентоспособността на икономиката на МИГ „Струма“ и диверсификация на местния бизнес, включително и чрез алтернативни дейности. Подкрепата ще бъде насочена основно към технологична модернизация на производствата, въвеждане на модерно оборудване и технологии, покриването на международно признати стандарти и прилагането на иновации, водещи до растеж на малките и средни предприятия на територията на общините СIMITЛИ, Кресна и СтрумЯНИ. Тази специфична цел ще бъде достигната посредством изпълнението на две мерки, които ще се финансират от ОПИК 2014 – 2020 г.

❖ **Специфична цел 1.3: Диверсификация на икономиката на МИГ „Струма“ чрез развитието на неземеделски дейности**

Третата специфична цел от Приоритет 1 е насочена към изпълнение на дейности за диверсификация на икономиката на обхванатите общини чрез стимулиране

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони

развитието на неземеделски дейности, включително туризъм, посредством изпълнението на една мярка, която ще се финансира от ПРСР 2014 – 2020 г.

В рамките на ПРИОРИТЕТ 2 са формулирани две специфични цели, а именно:

❖ Специфична цел 2.1: Стимулиране развитието на територията на МИГ „Струма“ чрез обновяване на всички видове малка по мащаби инфраструктура

В рамките на целта е предвидено изпълнението на една мярка, която ще се финансира от ПРСР 2014 – 2020 г. Насочена е към обновяване на дребно-малка инфраструктура в общините Симитли, Кресна и Струмяни – техническа, културна, образователна, социална и др. Подобряването облика на населените места и осигуряване на модерна и отговаряща на съвременните изисквания инфраструктура, включително за безопасност и опазване на околната среда, е предпоставка за повишаване качеството на живот на населението и стимулиране привличането на нови инвестиции на територията на МИГ „Струма“.

❖ Специфична цел 2.2: Укрепване и съхранение на местната идентичност чрез популяризиране на културно-историческото и природното наследство на територията на МИГ „Струма“

В рамките на тази цел е предвидено осъществяването на три мерки, финансирани от ПРСР 2014 -2020 г. Първата е насочена към балансирано и устойчиво развитие на МИГ „Струма“ чрез развитие на туризма и уникалните туристически ресурси, разнообразяване и подобряване на туристическата инфраструктура на територията, изграждането на атракции и съоръжения за посетители, опазване и популяризиране на природното и културно наследство на МИГ, адекватно експониране и популяризиране на ценностите в целевите населени места. Втората мярка е свързана със запазване на духовната и културна идентичност и традиции чрез проучвания и инвестиции в поддържане, възстановяване и подобряване на културното и природното наследство на населените места от МИГ, в ландшафт и обекти с висока природна стойност, включително съответните социално-икономически аспекти, в действия за повишаване на информираността по екологични въпроси. Третата мярка е извън обхвата на мерките от Регламент (ЕС) № 1305/2013, но съответства на неговите цели. Свързана е с оползотворяване потенциала за развитие на туризма и създаването на иновативни туристически практики на територията на МИГ, въвличащи културно-историческото и природното наследство, установените традиции, производства, занаяти и гастрономически произведения.

В рамките на ПРИОРИТЕТ 3 са формулирани две специфични цели със следните особености:

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони

❖ **Специфична цел 3.1: Подобряване достъпа до заетост и качеството на работните места чрез обучения на безработни и заети лица и подкрепа за развитие на предприемачески идеи**

Целта е насочена към изпълнение на дейности за стимулиране на заетостта, борба с безработицата и предотвратяване отпадането на лица от трудовия пазар на територията на МИГ „Струма“. В рамките на тази цел ще бъдат реализирани три мерки, предвидени за финансиране от ОПРЧР 2014 – 2020 г., насочени към обучение на безработни лица, вкл. безработни лица с увреждания и създаване на стимули на бизнеса за тяхното дългосрочно наемане на работа, обучение на безработни с цел повишаване конкурентоспособността и ефективността им на пазара на труда и създаване на предпоставки за развитието на нови бизнес идеи в конкурентни сфери чрез организиране на обучения и семинари за съвети по предприемачество.

❖ **Специфична цел 3.2: Насърчаване на социалното включване на лица от маргинализирани групи, лица с увреждания, самотно-живеещи лица и др. уязвими общности**

Втората специфична цел обхваща изпълнението на две мерки, предвидени за финансиране от ОПРЧР 2014 – 2020 г. Първата е насочена към предоставяне на специфични и иновативни за територията на МИГ „Струма“ социални услуги и дейности за предотвратяване социалното изключване на маргинализирани общности, вкл. ромите, лица с увреждания, самотно-живеещи лица, трудни за обслужване, и други социални групи в риск, чийто брой и дял от населението на територията на МИГ се увеличава в последните години и които имат нужда от получаването на допълнителни социални услуги и дейности, специфично насочени към техните нужди и потребности, за да водят пълноценен и равностоен на съгражданите си начин на живот. Втората мярка е свързана с насърчаване на социалното предприемачество.

В рамките на ПРИОРИТЕТ 4 е формулирана една специфична цел, както следва:

❖ **Специфична цел 4.1: Образователна интеграция на децата и учениците от маргинализираните общности, включително роми**

Целта е насочена към изпълнение на дейности за подобряване на условията за равен достъп до предучилищна подготовка и възпитание, и училищно образование; допълнителни занимания с деца, за които българският език не е майчин за овладяване на официалния език преди постъпване в първи клас; допълнителни занимания с ученици, за които българският език не е майчин за компенсирани на пропуските при усвояване на учебния материал; повишаване на качеството на образованието в детските градини, в подготвителните групи в общинските училища и в училищата, в които се обучават деца и ученици от различен етнически произход взаимно опознаване на

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони

децата от различни етноси и възпитаването им в дух на толерантност; включване на родителите във възпитателния и образователния процес; засилване на мотивацията на децата, учениците и родителите за участие в образователния процес (вкл. постъпване в първи клас); създаване на условия за успешна социализация на децата и учениците от етническите малцинства и/или от маргинализирани групи и от семейства, търсещи или получили международна закрила; преодоляване на негативни обществени нагласи, основани на етнически произход; взаимно опознаване на учениците от различни етноси и възпитаването им в дух на толерантност. В рамките на тази цел ще бъде реализирана една мярка, предвидена за финансиране от ОПНОИР 2014 – 2020 г.

Местна инициативна група „Струма – Симитли, Кресна и Струмляни“ е сравнително „млада“ група на местната общност, която прилага подхода ЛИДЕР и изпълнява стратегия за ВОМР за първи път от средата на 2018 г. От подписването на Споразумение № РД 50-47/03.05.2018 г. за изпълнение на Стратегия за Водено от общностите местно развитие, по подмярка 19.4 "Текущи разходи и популяризиране на стратегия за местно развитие" от Програмата за развитие на селските райони 2014 - 2020 г., подкрепена от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони до началото на 2019 г., МИГ е изградила и привела в работен режим всичките си системи, изготвила е вътрешната нормативна база, съгласувала е първите си процедури и е подготвила екипа си. Това е период, в който са осъществени множество информационни кампании и обучения, с цел запознаване на обществото с подхода, стратегията и мерките за инвестиции. Именно поради тези причини се наблюдава известно забавяне в прилагането на Стратегията за ВОМР. В тази връзка очакванията за въздействието на Стратегията за ВОМР върху развитието на територията на МИГ „Струма – Симитли, Кресна и Струмляни“ са в следните посоки:

Настоящата стратегия за ВОМР на МИГ „Струма“ отчита всички лимитиращи фактори и слаби страни на територията и търси баланс за въздействие върху тях, чрез подпомагане на секторите, имащи отношение към политиките на ЕЗФРСР, ЕФРР и ЕСФ и осъществява връзката между стратегическите планови документи на европейско, национално, регионално, областно и общинско ниво. Всички избрани мерки, структурирани в приоритети и цели на мултифондовата Стратегия, ще допринесат пряко или непряко за разгръщане на потенциала на територията на МИГ. Стратегическите предложения са определени от местните специфики и ресурси, очертани в социално-икономическия анализ на територията, SWOT анализа и мнението на местните общности, изразени в процеса по разработването на настоящата стратегия.

През последните години МСП на територията на МИГ „Струма“ се характеризират с относителна устойчивост и стабилност. Според анализите и проучванията на територията на МИГ „Струма“, степента на развитие на промишлените

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони

предприятията от общините Симитли, Кресна и Струмляни е слабо, което обяснява тяхната ниска конкурентоспособност, ефективност, експортен потенциали и по-нисък стандарт на живот в целевите общини. Съгласно категоризацията на НСНМСП, най-много промишлени предприятия на територията попадат в категорията „Нискотехнологични и средно нискотехнологични промишлени предприятия“, като голямата част от тях развиват дейност в производството на дървен материал и изделия от дърво, мрамор и **скално-облицовъчни материали**, метални изделия, шивашкото производство, производството на храни, както и производство неklasифицирано другаде. Същите се нуждаят от повишаване на производствения си капацитет, оптимизация на производствените процеси, замяна на морално остарели технологии с нови такива и повишаване на качество на произвежданите продукти. Също така при анализа е отбелязан недостатъчният брой на предприятия, чиято дейност попада в обхвата на ИСИС, което води до ниска конкурентоспособност на съществуващите предприятия и силно влияние от икономическите промени и кризи. Същевременно на територията на МИГ „Струма“ има множество неизползвани геотермални извори, съчетани с даденостите за планински туризъм и условията за био земеделие и животновъдство слагат фокус върху медицинския и лечебен туризъм, методите за чисто производство, съхранение и преработка на местни специфични хранителни и екологично чисти продукти (например козе мляко и млечни продукти). Територията има потенциал за развитие на алтернативен екстреман туризъм и спорт (за стимулиране на несезонен, немасов, а постоянен нишов туризъм).

Подкрепата по Стратегията за ВОМР е насочена към адресиране на нуждите, преодоляване на предизвикателствата и оползотворяване на възможностите за развитие на МСП, определени съгласно идентифицираните териториални потребности. Стратегията за ВОМР ще допринесе за постигане на целите в две от приоритетните ѝ области: достъп до финансиране и умения и иновации.

Един от основните приоритети, които си е поставила местната общност е задоволяване на потребността от повишаване на конкурентоспособността на МСП, чрез въвеждане на иновации и технологично обновление в МСП и създаване на местен бизнес и заетост на населението извън земеделието, реструктуриране на добивната промишленост и развитие на алтернативни производства и дейности, като туризма. Подкрепата по Стратегията за ВОМР ще бъде насочена и към подпомагане на капацитета на предприятията за по-лесен достъп и устойчиво развитие. Мерките, които ще се реализират в тази област, ще бъдат насочени към преодоляване на ограниченията, които изпитват предприятията по отношение на конкурентоспособността си на регионалния, вътрешно европейския и световния пазари, дължащи се на високи производствени разходи и необходимост от оптимизация на производствените вериги, използването на морално остарели технологии за осъществяване на производствени процеси и липсата на достатъчен

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони

производствен капацитет, който да удовлетворява пазарните обеми на търсене. В сферата на икономиката, Стратегията за ВОМР може да бъде полезна за постигането на балансирано и интегрирано икономическо развитие, осигуряващо заетост и намаляване на бедността с акцент върху подобряване на цялостната дейност и икономическата ефективност на аграрния сектор и интегриране на производството и преработката на земеделски продукти и повишаване на икономическата активност на населението и осигуряване на качествена заетост и социално включване. Стратегията ще подпомага и развитието на неземеделски дейности, с приоритет към дейности, оползотворяващи вътрешните ресурси територията и местната идентичност и традиции.

Териториите с предназначение за нуждите на селскостопанския и горскостопанския сектори съставляват над 97% от общата територия на МИГ „Струма“. Оглеждат се основно зеленчуци, овошки, лозя, тютюн и др. През последните години се увеличи делът и на оранжерийното производство на зеленчуци. Животновъдството бележи ръст в отглежданите животни и се развива основно в рамките на дребно производство (малки ферми) и личното потребление. Основно се отглеждат говеда, кози, овце и птици. Положителен растеж се отчита в развитието на пчеларството, като пчелните семейства са нараснали. Въпреки традициите, сектора на селското стопанство е водещ за територията на МИГ „Струма“, но не е достатъчно модернизирани. Относително ниска е инвестиционната активност в земеделието, особено по отношение на иновациите и енергийната ефективност. Основните потребности в тази сфера са свързани с необходимост от закупуване на нова земеделска техника, организиране на предприятия, преработващи земеделска продукция, създаване на зеленчукова борса за търговия без посредници, диверсификация на земеделските производства и ангажиране на младите хора в сферата на земеделието. Подпомагането на модернизацията и технологичното обновление на стопанствата, чрез средствата по Стратегията за ВОМР и осигуряването на възможностите за инвестиции в развитие и иновации ще подобри тяхната текуща конкурентоспособност, в т.ч. ще подобри и качеството на произвежданата продукция и ще увеличи производството на продукти с по-висока добавена стойност. Чрез избраните мерки от Стратегията се цели да бъдат постигнати устойчивост, стабилност, икономическа ефективност на земеделските стопанства, повишаване на заетостта в селскостопанския сектор и осигуряване на преработвателни мощности. Цели се и създаването на условия и възможности за развитие на земеделски бизнес в малките населени места, което ще допринесе за тяхното икономическо развитие и преодоляване на различията.

Общините Симитли, Кресна и Струмьяни са хомогенни и в инфраструктурно отношение, както като наличие на системи и съоръжения, така и като ниво на тяхното състояние. Силно разчлененият релеф и наклонените терени създават много трудности

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони

при изграждането и поддържането на различните обекти на техническата инфраструктура.

Цялата територия е обединена от Път I-1 (E-79) Видин – София – Кулата е част от транс европейския международен транспортен коридор (МТК) №4 - Видин/Лом – София – Благоевград - Кулата – Солун, който обслужва международните транспортни потоци в посока от север/запад на юг. Това направление е най-късото разстояние от пристанищата Видин и Лом на р. Дунав до пристанище Солун в Гърция и е конкурент на сухоземния транспортен коридор по долината на р. Вардар, свързващ Белград със Солун. Главен път E-79 ще остане паралелно трасе на изграждащата се автомагистрала „Струма“. Друг път със стратегическо значение е път II-19 Симитли – Разлог – Гоце Делчев – Копривлен – ГКПП Илинден. В останалата си част, пътната мрежа на територията на МИГ е съставена основно от общински пътища III и IV клас, около 80% от които са асфалтирани и 20% са с трошено-каменна настилка и черни пътища. Предизвикателство и пред трите общини е поддържането на общинската пътна мрежа в състояние, гарантиращо свободното движение на хора, стоки и услуги.

Водоснабдени са 90% от всички населени места, включени в местното партньорство, като 30% от тях ползват питейна вода с отклонение от качеството или имат режим във водоснабдяването. Водопроводните мрежи в населените места са предимно от етернитови тръби и малка част от стоманени тръби. Азбестоциментите водопроводи са амортизирани и състоянието им е причина за многобройни аварии и недопустими загуби на питейна вода които в някои селища са с повече от 50%. Канализационната мрежа обхваща около 70% от населението и стопанските субекти на партньорската територия, което влияе пряко, както върху благоустрояването в населените места, така и върху условията на живот и труд на населението, възможностите за опазване на околната среда и предпазването от рисковете, свързани със здравето на хората и последиците от природни и технологични рискове. Незадоволително е състоянието на ревизионните шахти и главните колектори, където ги има. Промислените предприятия имат собствени септични ями и след тях отпадните им води се заустват в реките. 99% от населените места на целевата територия са електроснабдени и малък процент, основно труднодостъпни планински села и махали не са или са частично електрифицирани.

В тази посока усилията на СВОМР са насочени към подобряване на малка по мащаб инфраструктура. Макар и ограничени инвестициите ще подпомогнат целите на националните и общинските планове за осигуряване на качествена среда за живот.

Стратегията за ВОМР 2014-2020 г. ще допринесе активно за изпълнението на две от целите на Стратегията на Съюза за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж и за постигането на икономическо, социално и териториално сближаване „Европа 2020“. Това са целите в областта на трудовата заетост и борбата с бедността и социалното

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони

изключване. Приоритет 3 на Стратегията съсредоточава усилията върху подобряване достъпа до заетост и качеството на работните места, намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване. Осигуряването на по-висока и по-качествена заетост на територията на МИГ „Струма“ може да бъде постигнато, чрез прилагане на мерки в две направления: 1) Повишаване на икономическата активност и едновременно с това – подобряване достъпа до заетост за търсещите работа безработни лица; 2) Осигуряване на възможност за заетите, предприятията и предприемачите по-лесно да се адаптират към променящите се нужди на икономиката и пазара на труда, включително чрез развитие на знанията и уменията на заетите, съобразно нуждите на бизнеса квалификация и компетенции, въвеждане на нови форми на организация на труда и насърчаване на географската и професионалната мобилност. Стратегията за ВОМР ще се опита да подпомогне разрешаването на едно от структурните предизвикателства пред пазара на труда – несъответствието на знанията и уменията на работната сила с търсените на пазара на труда. Осигуряването на такова съответствие е ключ за справянето с безработицата. Стратегията ще допринесе за решаването на този проблем, като от една страна осигури достъп до обучения за безработните и групите в неравностойно положение на пазара на труда, адекватни на търсенето на бизнеса. Целенасочено трябва да се работи с младежите и хората, извън пазара на труда като се организират обучения по различни професионални и/или личностни компетенции. Борбата с безработицата на територията на МИГ следва да преминава и през предоставянето на стимули на местните работодатели за наемането на безработни лица, вкл. такива в неравностойно положение на пазара на труда.

Развитието на междусекторни услуги и социални услуги в общността и в домашна среда е условие за осигуряване на равен и ефективен достъп до основни услуги за хората, нуждаещи се от дългосрочни грижи. Броят на хората с увреждания на територията на МИГ се увеличава. Хората с увреждания са една от групите, за които стратегията в частта за подкрепата за политиките за активно включване отделя най-сериозно внимание. Стремехът тук е към създаване на условия за независим и достоен живот за възрастните хора и хората с увреждания, чрез подобряване на достъпа до социални услуги и тяхното качество, разширяване на мрежата на тези услуги, подпомагане на деинституционализацията, както и насърчаване на взаимодействието между здравните и социалните услуги. Това ще спомогне и за осигуряване на комплексна подкрепа на семействата, които полагат основно към момента грижи за хора с увреждания и възрастни хора.

Стратегията предвижда подкрепа за развитие на междусекторни услуги за социално включване – в общността и в семейна или близка до семейната среда.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони

Друга потребност на територията е интегрирането на най-маргинализираните общности в обществения живот - ромите, имайки предвид неблагоприятните социално-икономически условия на живот на по-голямата част от представителите на този етнос. Концентрацията в обособени квартали в населените места е допълнително предизвикателство пред интеграционните политики, доколкото тя задълбочава тяхното социално изключване и капсулиране. В отговор на тези проблеми, стратегическият подход на местната общност се основава на прилагането на интегриран подход, включващ подобряване достъпа до заетостта и различни видове услуги, в т.ч. достъп до образователни, здравни и социални услуги.

Територията на МИГ „Струма – Симитли, Кресна и Струмляни“ се характеризира с демографска ситуация, идентична с тази в страната. През последните години се наблюдават неблагоприятни процеси на ниска раждаемост, висока смъртност, намаляване на средната продължителност на живота, миграция към големите градове (основно Благоевград и София) и икономическа емиграция, намаляване на брачността, застаряване на населението и намаляване на броя на трудоспособното население. Един от ключовите моменти за решаване на демографските проблеми на територията е осигуряване на достъп до качествено образование, което може да бъде постигнато, чрез интервенции на Стратегията за ВОМР в модернизацията на образователните системи, прилагане на ИКТ в образователния процес и образователна интеграция на децата и учениците от маргинализираните общности, вкл. роми.

За да се преодолее затвореният цикъл и бедността, мерките в СВОМР са насочени към:

- ❖ Повишаване на професионалната квалификация и образование на гражданите с ниска степен на образование;
- ❖ Допълнителна професионална квалификация и образование на младежите, отпаднали от училище или с основно и по-ниско образование;
- ❖ Подкрепа на родителите в случаите на трайна безработица чрез допълнителна професионална квалификация и включване в програми за заетост, при липса на други възможности за заетост;
- ❖ Включване на децата от малцинствата от ранна възраст в детската градина с цел социализация и овладяване на български език;
- ❖ Мотивиране на детето и семейството за включване и задържане в образователната система;

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони

- ❖ Осигуряване на равен достъп до качествено образование за децата и младите хора и гарантиране на бъдеща конкурентоспособност на пазара на труда.

В обхвата на МИГ „Струма – Симитли, Кресна и Струмляни“ попадат части от териториите на НП „Рила“ и НП „Пирин“, резерватите „Тисата“ и „Соколата“, 11 защитени местности и 20 зони. МИГ разполага и с други забележителности, които не са регламентирани официално, но са от значение за развитие на туризма: скалния ансамбъл Зандана, платото Кичер, водопадът на р. Крушичка, над 20 пещери, причудливите скални феномени Кутлева скала, Щавенска скала, Кумицата, високопланинските езера и др. Всичко това отличава територията с естествено разнообразие и силно съхранени природни дадености, което допринася за позитивното развитие на околната среда.

Територията на МИГ „Струма – Симитли, Кресна и Струмляни“ разполага с множество археологически обекта от античността - останки от римски път и трако-римско селище, античен град “Нейне”, антично и късноантично селище “Кресна”, антично селище в местността “Нерезе”, антични и късноантични поселения и др. Музейната мрежа е представена от 1 музей, 2 музейни сбирки и уникалните Мраморен град на изкуствата и Скулптурен парк на открито. На територията на МИГ „Струма“ има множество църкви и манастири. В областта на нематериалното културно наследство във всяко населено място ежегодно или периодично се провеждат различни събития – фолклорни фестивали, събития, кулинарни изложения и традиционни празници.

Територията на МИГ притежава естествени ресурси за развитие на балнеологията, които се намират на териториите на общините Симитли и Кресна (над 7 термални извора, подходящи са за лечение на опорно-двигателния апарат, дихателната система, нервната система, стомашно-чревния тракт и редица други заболявания.).

Туристическата инфраструктура на територията е слабо развита и недостатъчна за разгръщането на интегриран туристически продукт. Част от Приоритет 2 на Стратегията за ВОМР е насочен към укрепване и съхранение на местната идентичност чрез популяризиране на културно-историческото и природното наследство на територията на МИГ „Струма“, а част от Приоритет 1 към развитието на съществуващата туристическата инфраструктура и изграждане на малки по мащаб туристически атракции. Приоритетите включва още инвестиране в разработването на типични местни туристически продукти, основани на спецификата на територията и местното културно наследство. С цел валоризиране на местното наследство са възможни и инвестиции в маркетингови дейности, промоция и реклама на територията. Стратегията на МИГ е един основните инструменти, с който местната общност може

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони

да развива потенциала на територията в посока разнообразяване на предлаганите туристически продукти, основани на местната специфика, местните продукти и местното културно наследство.

Основни културни средища на територията на МИГ „Струма – Симитли, Кресна и Струмьяни“, съхраняващи и опазващи селското и културно наследство, са читалищата. Читалищната мрежа е добре изградена и се състои от 16 читалища, разположени в почти всички населени места. Всички те имат за цел да съхранят и популяризират традициите и да помогнат за опазването на културните устои в района. Всяко едно разполага с богата библиотека, развиват просветна дейност под формата на различни курсове - езикови, математика и компютърна грамотност, поддържат групи за автентичен фолклор, ансамбли за народни песни, танцови състави, диско-балет, клубове по художествено слово, мажоретни състави и др. Като част от социално-културното развитие на обществото е поддържането на традиционни културни прояви.

Освен читалищата своята дейност развиват 1 музей, 2 музейни сбирки и уникалните за района Мраморен град на изкуствата и Скулптурен парк на открито.

Физическото развитие на жителите на територията на МИГ „Струма“ е подпомогнато и от условията за спорт – наличието на стадиони, игрища, спортни площадки и плувни басейни. Река Струма предлага отлични възможности за спортен риболов и рафтинг.

Стратегията за ВОМР на МИГ е един от малкото начини, читалищата и спортните клубове от територията да бъдат финансирани за основните си дейности. Средствата на Стратегията не позволяват разрешаването на проблемите със сградния фонд, но могат да бъдат използвани за подновяване на оборудването в читалищата, за обогатяване на културните им мероприятия и изграждането на спортна инфраструктура за масов спорт.

В обобщение МИГ “Струма - Симитли, Кресна и Струмьяни” е постигнала успех в основните направления, в които се очаква да работи МИГ по Подхода ЛИДЕР и прилагайки подхода ВОМР, като междуременно е постигнала успехи в институционализирането си като местен център за общностно развитие. Постигнат е значим напредък в обществена разпознаваемост и обществено доверие от страна на местната общност на нейната територия.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони

IV. РЕЗУЛТАТИ ОТ ПРОУЧВАНЕ НА НАГЛАСИТЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО ЗА ПРИЛАГАНЕ НА СТРАТЕГИЯТА ЗА ВОДЕНО ОТ ОБЩНОСТИТЕ МЕСТНО РАЗВИТИЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА МИГ „СТРУМА – СИМИТЛИ, КРЕСНА И СТРУМЯНИ“

Понятието „нагласа“ се отнася до психическото състояние на индивида, което се основава на неговите вярвания или ценностна система. Нагласите отразяват начина, по който човек мисли, чувства и възприема дадена ситуация.

Според експерти нагласата се състои от три компонента:

- ❖ когнитивен, основаващ се на получената информация или знание;
- ❖ емоционален, основаващ се на чувствата; и
- ❖ поведенчески, отразяващ как нагласата оказва влияние върху начина, по който действваме или се държим.

Нагласите могат да се изменят спрямо различните обстоятелства в ежедневието. С други думи, нагласите се научават и придобиват. Допълнително, те могат да бъдат недвусмислени, изрични и ясни или скрити, косвени и премълчани.

Нагласите, които се формират неволно и автоматично чрез несъзнаван процес, се наричат имплицитни, а тези, които са се появили напълно съзнателно, се наричат експлицитни. Имплицитните такива може да се дължат на минали преживявания или влияния.

Поведението на даден индивид невинаги отразява неговите нагласи спрямо конкретна ситуация или събитие. Въпреки това редица проучвания нагледно показват, че хората могат значително да изменят държанието си, когато им бъдат посочени несъответствията между техните вярвания и действия.

Различават се три основни типа нагласи: положителна, отрицателна и неутрална.

С положителната нагласа се свързват доверието, оптимизма, искреността и надеждността. Хората, които имат положителна нагласа, обикновено обръщат внимание на хубавите качества, а не на лошите такива в останалите и в ситуациите, в които се намират.

С отрицателната нагласа се свързват омразата, песимизма, негодуванието и съмнението. Лицата с подобна нагласа често игнорират положителните аспекти и обръщат по-голямо внимание на отрицателните такива в другите хора, ситуации и събития.

С неутралната нагласа се свързват незаинтересоваността, безразличието,

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони

дистанцираността спрямо конкретен човек, място, ситуация. В повечето случаи лицата с подобна нагласа предпочитат да не обръщат внимание на дадения проблем като оставят той да се реши от само себе си или от другите хора. Обикновено не изпитват нужда да променят нагласата си.

Проведеното анкетно проучване в периода 1-30 Ноември 2021 г. проучването, разкрива най-вече типа на нагласите, информираността и удовлетвореността на местната общност на територията на МИГ „Струма – Симитли, Кресна и Струмляни“, и от прилагането на Стратегията за ВОМР на територията на действие на местната инициативна група. Резултатите са графично представени и са анализирани получените данни.

Анкетната карта съдържа 20 въпроса, които дават пряка и косвена представа за нагласите на анкетираните, търсейки мнението им в проблемни области, свързани с познаване и администриране на Стратегията за ВОМР, прозрачност и публичност, възможности и потенциал за развитие на територията на МИГ. При някои от въпросите (9, 11, 15, 16 и 17) сборът на отговорите надхвърля 100%, защото анкетираните могат да дават повече от един отговор.

В анкетното проучване взеха участие 50 души, жители на общините Симитли, Кресна и Струмляни. 64% от тях са жени и 18% - мъже.

Разпределението на анкетираните спрямо признака „възраст“ не е изненада. Най-многобройни са лицата в активна трудоспособна възраст дали отговори, следвани от респондентите до 30 години включително, независимо от демографската специфика на селските райони. Най-активни в анкетното проучване са лицата, попадащи в групата от 31 години до 50 години включително - 70 %, следвани от тези в групата до 30 години включително – 20%. Във възрастовата група от 51 години до 65 години включително са 6% от всички участвали в проучването респонденти и 4% са респондентите на възраст над 66 години.

38% от анкетираните са се самоопределили като представители на стопанския сектор, следвани от представителите на гражданския сектор – 32%, на публичния сектор – 22% и на нестопанския сектор – 8%. Няма лица, които не са се самоопределили. От така проявеното представителство, се разбира че проучването на нагласите на населението за прилагане на стратегията за ВОМР на територията на МИГ „Струма – Симитли, Кресна и Струмляни“ предизвиква пропорционален отзвук сред представителите на стопанския и гражданския сектор, следвани от публичния и нестопанския.

Относно образователния си ценз, 74% от респондентите посочват, че са със средно образование, а 20 % са със средно образование. 4% от анкетираните са посочили, че са с основно образование и само един респондент или 2% от общият

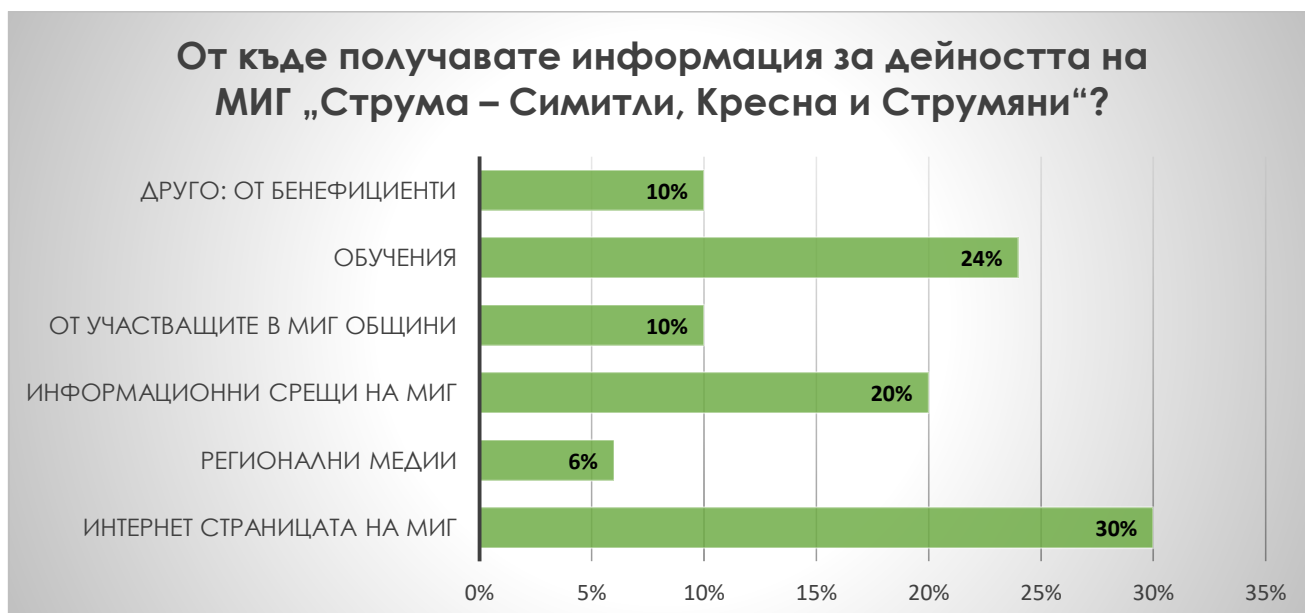

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони

брой на анкетираните е без образование. Няма респонденти посочили начално или друг вид образование. Резултатът показва, че прякото анкетиране на лица по никакъв начин не затруднява лица с по-нисък образователен статус и те не се въздържат от отговори. Предвид тематиката на участниците са се припознали като пряко заинтересовани от участие в него лица.

Дейността на МИГ „Струма – Симитли, Кресна и Струмляни“ е позната на 90% от анкетираните и само 10% не са запознати и дават категоричен отговор „Не“. 30% от респондентите познават в детайли дейността на МИГ, 54% са запознати с нейната дейност и 6% я познават частично. Познаваемостта на дейността на МИГ е характерна основно за представителите на публичния сектори, настоящи и потенциални бенефициенти на Стратегията за ВОМР.

По отношение на източниците на информация за дейността на МИГ, анкетираните посочват като такъв основен официалната интернет страница на организацията и провежданите от нея информационни срещи и обучения. Около 10% от анкетираните са информирани от бенефициенти по мерките, включени в Стратегията и също толкова от участващите в МИГ общински администрации. Едва 6% от респондентите са получили информация от регионалните медии – електронни издания, вестници, телевизия и радио.

Данните показват, че най-ефективните канали за информация са „от уста на уста“, „участието в различни събития“ и обновената интернет страница на МИГ.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони

Препоръките ни са ръководството на МИГ да преосмисли информационното си представяне в местните медии и да насочи ресурс към реализирането на платени съобщения, различни от обявите за кандидатстване с проекти.

На въпроса "Как оценявате дейността на МИГ по прилагане на Стратегията за ВОМР до момента?", анкетиранията са дали следните отговори:

Според 36% от анкетиранията МИГ „Струма – Симитли, Кресна и Струмьани“ се справя добре с прилагането на Стратегията за ВОМР. За 18% работата ѝ е отлична, а за 24% е на средно ниво. Като слаба я характеризират 8% от анкетиранията. Един респондент е без мнение.

По отношение на екипа на МИГ „Струма – Симитли, Кресна и Струмьани“, администриращ и прилагащ Стратегията за ВОМР, мнението на анкетиранията е както следва:

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони

От изнесените данни по двата въпроса може да се направи извода, че дейността на МИГ и неговият екип се определя като добра от средно от 46% и като отлична от средно 14% от анкетираните. Около 9% считат, че МИГ и екипът му не се справят с прилагането на Стратегията за ВОМР.

В тази връзка, лицата, участващи в допитването предлагат в администрирането на Стратегията за ВОМР да се променят:

- ❖ Взаимоотношенията – според 20% от анкетираните;
- ❖ Да се правят по-чести информационни срещи – според 34% от анкетираните;
- ❖ Подобри комуникацията – според 18% от анкетираните;
- ❖ Информираността на екипа на МИГ – според 12% от анкетираните;
- ❖ Професионалната експертиза на екипа на МИГ – според 16% от анкетираните.

Търсейки данни за информираността по отношение познаването на Стратегията, анкетата задава въпрос, свързан с познаването на стратегическите цели и приоритети на Стратегията за ВОМР, която се реализира на територията на общините Симитли, Кресна и Струмляни. Участниците в анкетата са поканени да отговорят на въпроса с „да“ или „не“.

Резултатите показват, че 64% от анкетираните са запознати със стратегическите цели и приоритети на Стратегията за ВОМР и 36% дават отрицателен отговор.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони

На въпроса „Какви са основните трудности, които срещате в ежедневието си?“ са отговорили 50 души от анкетираните 50 лица. Според анкетираните най-сериозните проблеми, които срещат в ежедневието си са лошата инфраструктура, затруднен достъп до медицинско обслужване и липсата на работа.

Отговорите, дадени от населението на въпрос 11 са логични и последователни с оглед на следните факти: На територията на общините в ареала на МИГ няма общинска болница. Най-близките, които се използват са в гр. Благоевград и гр. Сандански. Територията на МИГ се характеризира с наличието на отдалечени, малки населени места със затруднен достъп до медицинско обслужване. Наличната техническа инфраструктура изпитва постоянна необходимост от модернизация, адекватна поддръжка и гарантиране на достъпността на градската среда. Настоящото състояние на страната е показател, че съществен проблем за хората е липсата на работа и алтернатива за заетост. В тази връзка са и резултатите свързани с бизнес развитието. Основно икономиката на МИГ е съставена от микро, малки и средни фирми, развиващи фамилен бизнес, не малка част от който има сезонен характер. Населението на територията на МИГ е застаряващо и все повече старите хора ще имат нужда от услуги, свързани с тяхната грижа.

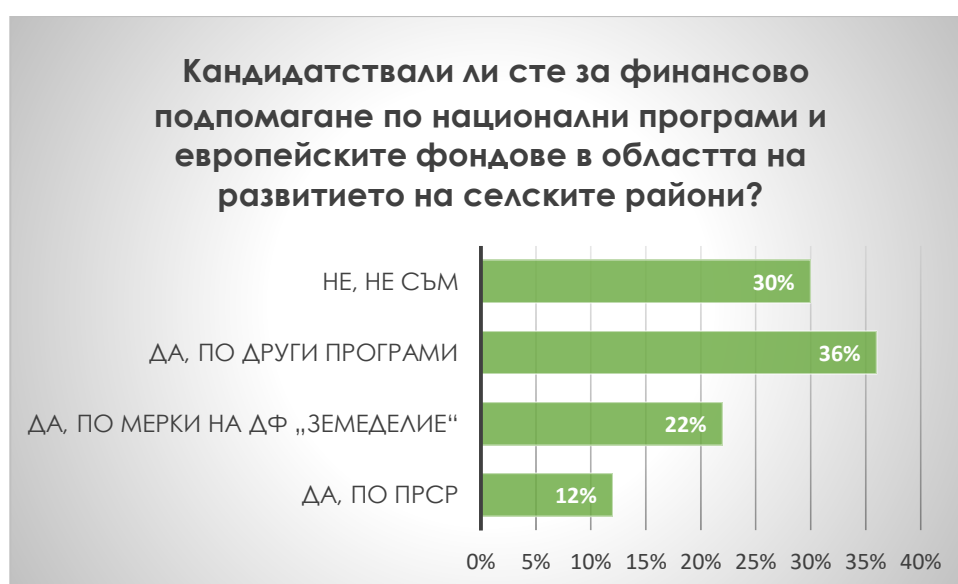
На въпроса „С оглед изпълнението на Стратегията за ВМОР на територията на МИГ, каква са очакванията Ви за развитието на Вашата дейност през следващите три години?“ са отговорили всички анкетираните 50 човека. 48% от респондентите очакват да запазят настоящото ниво на развитие, 32% имат нагласата за развитие в положителна посока, а 12% не очакват промяна. 8% от анкетираните не могат да преценят.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони

Като цяло нагласите сред анкетираните са, че реализирането на Стратегията за ВМОР на територията на МИГ „Струма – Симитли, Кресна и Струмляни“ ще има положително въздействие върху тяхната дейност, в посока надграждане или запазване на настоящото равнище.

На въпроса „Кандидатствали ли сте за финансово подпомагане по национални програми и европейските фондове в областта на развитието на селските райони?“, получените отговори са както следва:

Прави впечатление, че около 70% са кандидатствали за финансово подпомагане, но не малък процент – 30% не са участвали. Причините, поради които анкетираните лица не са кандидатствали досега за финансово подпомагане по национални и европейски програми са разнородни, като основните са, че не отговарят на критериите за допустимост, не са запознати с документите за кандидатстване и са доста сложни за попълване, липсва им капацитет и не на последно място поставят високата конкуренция с други проекти.

На въпроса „Смятате ли, че наличието на финансирана Стратегия за ВМОР на територията на МИГ „Струма – Симитли, Кресна и Струмляни“ ще улесни достъпа до безвъзмездно финансиране на Вашата дейност?“ са отговорили всички 50 респондента. Положителен отговор са дали 56% от тях.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони

Запитани „В коя от следните сфери виждате потенциал за развитие на територията на Вашата община с изпълнението на Стратегията за ВОМР на територията на МИГ „Струма – Симитли, Кресна и Струмляни“ ?“, респондентите дават повече от един отговор както следва:

Като основни очаквания за подобрения на територията на МИГ, вследствие изпълнението на Стратегията за ВОМР, анкетираните посочват: подобряване качеството на съществуващата обществена инфраструктура и осигуряване на достъпност до нея, развитие на местната икономика и земеделие, повишаване качеството на заетостта и

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони

опазване на околната среда. Анкетираният отдават влияние на СВОМР и върху социално-културната сфера, образованието и изграждането на административен капацитет и гражданско общество.

За местната общност като водещ приоритет за развитие се очертава е Приоритет 2: Подобряване средата на живот чрез инвестиции в обновяване на малка по мащаби инфраструктура, съхранение на местната идентичност, културно-историческото и природното наследство. Резултатите от анкетното проучване показват още, че освен инфраструктурната осигуреност и качеството на средата за живот, от съществена важност за респондентите е състоянието на местната икономика и развитието на човешките ресурси:

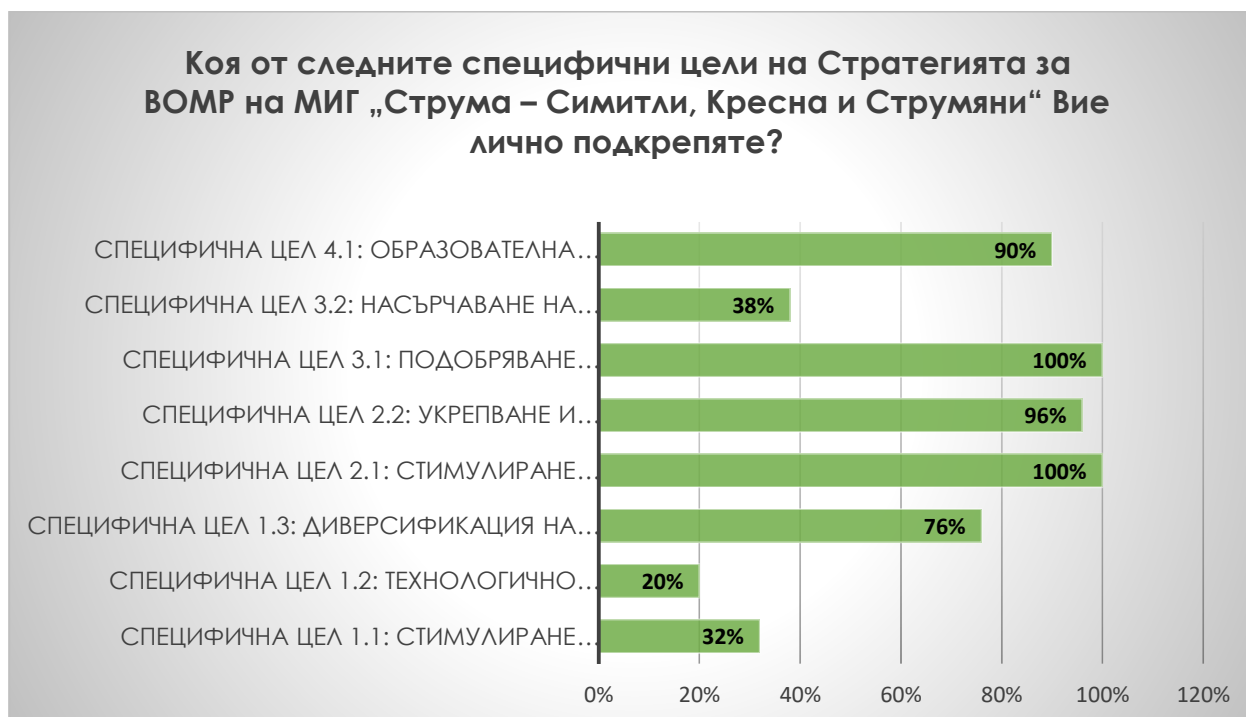

Проблемите, пред които са изправени жителите на територията на МИГ не се различават от тези, пред които са изправени жителите на голяма част от малките населени места в България. Проблемите са свързани с ниския стандарт на живот и ниското заплащане на труда, които са причина масовата миграция на населението към по-големите градове или извън страната.

На въпроса „Коя от следните специфични цели на Стратегията за ВОМР на МИГ „Струма – Симитли, Кресна и Струмляни“ Вие лично подкрепяте?“ са отговорили 50 души от анкетираният 50 лица, които са дали повече от един отговор. Резултатите от проучването са както следва:

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони

Водещи цели са инфраструктурното развитие и подобряване достъпа до заетост. Специфичните цели на СВOMP, които населението подкрепя са изцяло насочени към икономиката във всичките ѝ сфери и подобряване благосъстоянието на територията.

На въпроса „Оказва ли въздействие за развитието на територията реализиращата се Стратегията за ВОМР на МИГ „Струма – Симитли, Кресна и Струмляни“? са отговорили 100% от анкетираните. От тях 76% - положително, 12% - отчасти и 4% са дали отрицателен отговор. 8% от анкетираните не могат да преценят, което индикира наличието на скрита, косвена или с други думи премълчана нагласа относно въздействието на Стратегия върху местно развитие на територията на МИГ. Това може да дефинира един от аспектите за последващата работа на екипа на МИГ-а при популяризиране резултатите от Стратегията сред местната общност.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони

На следващият въпрос за своевременността на обявяваните покани за прием на проектни предложения по мерките от Стратегията за ВОМР, са дадени 50 отговора. Остава сравнително висок дялът на хората, които са информирани за мерките (56%), съотнесен към дела на тези, които са доволни от информацията за популяризиране на дейността (24%). По равно се разпределят негативните отговори и тези без мнение – по 10%.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони

Проследявайки резултатите от въпроса „Достатъчна ли е информацията кой и по какви мерки може да кандидатства с проект към Стратегията за ВОМР на МИГ „Струма – Симитли, Кресна и Струмляни“?“, виждаме, че сред анкетираните преобладава мнението си, че тя е достатъчна отчасти – 38%, достатъчна е за 30%, не е достатъчна за 26% и не могат да преценят 6%.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони

V. СИЛНИ И СЛАБИ СТРАНИ НА ПРИЛАГАНЕТО НА СТРАТЕГИЯТА ЗА ВОДЕНО ОТ ОБЩНОСТИТЕ МЕСТНО РАЗВИТИЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА МИГ „СТРУМА – СИМИТЛИ, КРЕСНА И СТРУМЯНИ“ НА ТЕРИТОРИЯТА НА МИГ, БАЗИРАНИ НА МНЕНИЕТО НА ОБЩНОСТТА

<u>Силни страни на прилагането на Стратегията за ВОМР на територията на МИГ „Струма – Симитли, Кресна и Струмляни“</u>	<u>Слаби страни на прилагането на Стратегията за ВОМР на територията на МИГ „Струма – Симитли, Кресна и Струмляни“</u>
<ul style="list-style-type: none">❖ Обхваща съществена част от територията и населението на селски район.❖ Насърчава участието на местния бизнес, граждански и неправителствени организации и местната власт в създаването на публично-частни партньорства в лицето на МИГ „Струма – Симитли, Кресна и Струмляни“.❖ Изгражда политика до хората и бизнеса от селските райони чрез подобряване на достъпа до финансиране от европейските фондове.❖ Насърчава потребностите за развитие да се определят от местната общност - граждани, неправителствени организации, стопански субекти, бизнес, читалища, земеделски производители, институции и обидни, съобразно възможностите	<ul style="list-style-type: none">❖ Промени в демографската ситуация на района и обезлюдяване на малките населени места.❖ Несигурна икономическа, политическа и здравна обстановка в страната и ЕС.❖ Продължителност на одобрението и финансирането на подадените проекти по мерки, включени в Стратегията за ВОМР.❖ Закъснения в договорирането и финансирането на проектите на бенефициентите по ПРСР на МИГ.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони

и потенциала на територията за развитие.

- ❖ Създава местен капацитет за управление и наблюдение на изразходването на европейски средства.
- ❖ Създава местен капацитет за усвояване на европейски средства сред местната общност, значителна част от които нямат друг достъп до безвъзмездно финансиране.
- ❖ Допринася за спиране на процесите по обезлюдяване на селския район и запазване на инициативните хора в местната общност.
- ❖ Подпомага малки по размер проекти и бизнес дейности, които имат значим ефект за местната общност (напр. разкриване на нови работни места), но предвид малкия обем на инвестицията не биха могли да получат финансиране от други източници.

На базата на гореизложеното може да се направят следните заключения, относно прилагането на Стратегията за ВОМР на територията на МИГ „Струма – Симитли, Кресна и Струмани“:

- ❖ Съобразно демографската политика на страната следва да се обмислят варианти за активна демографска политика в района на действие на МИГ „Струма – Симитли, Кресна и Струмани“.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони

- ❖ МИГ „Струма – Симитли, Кресна и Струмьани“ разполага с нужният капацитет за изпълнение на многофондова СВОМР, което изисква запазване на възможностите за многофондово финансиране. Потенциалът личи от успешно обявените процедури по мерки от СВОМР, финансирани от ПРСР, ОПРЧР, ОПИК и ОПНОИР.
- ❖ Необходимо е увеличаване на бюджетите за подготовка и прилагане на СВОМР с оглед осигуряване на достъп до финансиране на малки по мащаб проекти.
- ❖ Одобряване на бъдещите стратегии за ВОМР в срокове, които да им гарантират минимално времево отстояние между сега действащите СМР и бъдещите такива.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони

VI. ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ

Анкетата като част от проучването на нагласите на населението за прилагане на стратегията за ВОМР на територията на МИГ „Струма – Симитли, Кресна и Струмьяни“, разкрива преимуществено позитивни нагласи, които се свързват с доверие в работата на МИГ. Респондентите са дали превес на положителните констатации и заявка за ангажираност към развитието на територията, което е и сред предимствата на ВОМР-изграждането на местен човешки капацитет.

Сред основните изводи и препоръки, които могат да се направят в резултат на извършеното анкетно проучване се свързват с това, че за оптимизиране на прилагането на подхода ВОМР, МИГ „Струма – Симитли, Кресна и Струмьяни“ следва да прилага регулярно процедури за осъществяване на мониторинг на нагласите на населението за прилагане на стратегията за ВОМР на територията ѝ.

Провеждането на вътрешен мониторинг (на ниво Стратегия за ВОМР), осъществен от екипа на управление на МИГ, следва да се насочи към наблюдение по изпълнението на Стратегията за ВОМР и на всеки индивидуален проект. В обхвата на мониторинга може да се акцентира върху следното:

- ❖ комуникации относно напредъка на Стратегията за ВОМР по отношение на изпълнението на нейните конкретни цели;
- ❖ популяризиране на резултатите от направените разходи и тяхната пряка връзка за постигане целите на Стратегията.

Това ще позволи добра обратна връзка и навременно прогнозиране и намиране на решение при евентуално възникване на проблеми, така че да бъде осигурено безпрепятствено постигане на целите на СВОМР.

Ефективността от работата на МИГ „Струма – Симитли, Кресна и Струмьяни“ се отразява в отговорите на анкетираните лица, които я разпознават в:

- ❖ Доброто познаване на спецификите на територията на МИГ-а, на съществуващи проблеми и рискове, поради което може да се реагира бързо и адекватно за преодоляването им;
- ❖ Въздействието на МИГ-а върху връзките между бизнеса на територията ѝ,

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони

създаване на партньорство и вътрешно териториално сътрудничество;

- ❖ Достъпността на МИГ-а и близост до хората и техните проблеми.

За изглаждане на някои неодобрителни елементи от работата на МИГ „Струма – Симитли, Кресна и Струмјани“ следва да се насочат усилията в посока на:

- ❖ увеличаване на броя на консултациите, както и нарастване на видовото разнообразие на комуникациите;
- ❖ изготвяне на събитиен календар, включващ всички форми на комуникации;
- ❖ фокусиране на внимание към подобряване и усъвършенстване подготовката на местни кадри за проектна дейност;
- ❖ допълнителна работа по отношение на индикираните скрити, косвени и премълчани нагласи в сферата на някои от въпросите.

Като общи препоръки при планирането и изпълнението на СВОМР за периода 2021-2027 с оглед повишаване на ефективността и ефикасността на мерките и стратегията като цяло, правим следните предложения:

- ❖ Да се обмисли възможността от въвеждане на опростени разходи в проектите по отделните мерки. Такива биха могли да бъдат например определянето на разходите за управление на проекта като фиксиран дял от общата сума на проекта (flat rate) или определянето на обща фиксирана сума (lump sum) за определен вид еднотипни проекти или задаването на разходи на единица продукт/ резултат (unit costs). Използването на всички тези възможности би довело до намаляване на административните разходи по управление и контрол на изпълнението на съответните проекти и, същевременно, биха намалили възможността за реализиране на силно неефикасни проекти.
- ❖ Да се подобри системата за мониторинг на изпълнението на проектите, като се следи отчитането на предварително дефинираните индикатори, за да се осигури съпоставимост при докладването на резултатите по съответните проекти. Освен чрез методологични насоки, специфични указания и обучения за бенефициенти, това може да бъде постигнато, например и по следните начини: връщане за преразглеждане на доклади на бенефициенти, които не са представили информация за всички

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони

релевантни индикатори; връщане за преразглеждане на доклади на бенефициенти, които не са представили коректна информация за използваните източници на индикаторите; с бенефициентите следва да бъдат обсъждани и/или връщани за преразглеждане доклади, в които са отчетени нереалистични стойности на индикаторите. Експерти на МИГ могат да преценят реалистичността на докладваните индикатори на базата на сравнение с останалите сходни проекти и със заложените целеви стойности в Стратегията.

- ❖ При целепологането и при отчитането на индикаторите следва да се използва една и съща методология.

Анализът на устойчивостта показва, че дизайнът на интервенциите по СВОМР на практика гарантира институционална устойчивост, тъй като самите бенефициенти на Стратегията (например общински власти) се отличават с висока устойчивост. Проучването идентифицира следните фактори при изпълнението на Стратегията, които оказват благоприятно влияние върху устойчивостта на интервенциите ѝ:

- ❖ Разработването на свързани помежду си проекти, които се отнасят до различни интервенции, допринася за постигането на синергичен ефект, създаващ предпоставки за постигане на по-добра обща устойчивост на резултатите от изпълнението на Стратегията.
- ❖ Изготвянето на задълбочено предварително проучване на обекта, към който са насочени проектните дейности, е важна предпоставка за избягването на възникване на непредвидени разходи по време на изпълнението на проекта и за превенцията на други рискове.
- ❖ При разработването на дизайна на интервенциите активно да са въввлечени експерти с доказана квалификация в областта на предвидените дейности (например строителни инженери в случай на ремонт/строеж на сгради), с цел избягване на непредвидени сценарии във фазата на изпълнение. В допълнение към това, проучването на опита от предишна реализация на сходни дейности в страната и чужбина с цел възприемане на добри практики може да окаже силно благоприятно влияние върху устойчивостта на резултатите от интервенциите.
- ❖ Важен фактор в постигането на устойчивост на резултатите и въздействията от интервенциите представлява съхранението във времето на административния опит и памет. Като общо заключение от

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони

посещенията на място може да се изведе предимството от запазването на служебния състав на администрацията (бенефициента) за по-дълъг период от време.

- ❖ Когато в рамките на даден проект се закупува ново оборудване, е важно да се проведе специализирано обучение за служителите, които ще работят с него, както и да се създадат условия за неговото съхранение и експлоатация.
- ❖ Извършване на последващ контрол на състоянието на обекта от страна на бенефициента.
- ❖ Редовната поддръжка (почистване, отстраняване на щети и др.) на оборудването или съоръжението след въвеждането в експлоатация е важна мярка при постигането на устойчивост на резултатите и въздействията от интервенциите. За целта е необходимо да бъдат заделени средства в бюджета на бенефициента, в случай че няма гаранционен срок на поддръжка.